

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELOFIZETÉSI ÁRAK:
Egész evre — — — — — 8 kor
Félvre — — — — — 4 „
Negyedevre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Szentséges Atyánk

részvéte az erdélyi menekültek sorsa fölött.

Főpásztorunk üdvözölte szentséges Atyánkat pápaságának második évfordulóján, feltárva előtte egyházmegyénk szomorú helyzetét. Az üdvözlő levélre az állami titkár úján a következő levelet küldötte főpásztorunkhoz a szentatya.

Öszentsége Államtitkári hivatalától.

20718. szám.

Vatikán, 1916. szeptember 22.

Méltóságos és Főtisztelendő Uram!

Méltóságodnak folyó hó 3-án kelt levele, amely feltárja a fölötté szomorú és igen siralmas helyzetet, melybe a háborús vak szenvedély miatt az erdélyi egyházmegye papsága és népe került, igen nagy fájdalommal érintette a Szentséges Atyát. Ő ugyanis, mivel atyai érzellemmel viseltetik minden híve iránt, nagy szájalomra indul, midőn fiait szükségben és veszélyek közt sinylődni látja.

Azonban nem csekély vigasztalására szolgál Öszentségének a hívek gyermeki szeretének bizonyosága, akik ily nagy szorongatásban sem feledkeznek meg figyelmüket és lelküket a közös Atyához fordítani és szerencsés megválasztatásának második évfordulója alkalmával az Ő életéért imáikkal a Mindenható Istenhez dicséretes jámborsággal fohászkodnak. Azért a Szentséges Atya azzal a megtisztelő feladattal bizott meg engem, hogy Méltóságodnak, a papságnak és a gondjaira bizott népnek az Ő lelke háláját kifejezzem és nagy szeretettel engedélyezett apostoli áldását, mint az összes javaknak zálogát közöljem.

Öszentsége ehhez még hozzáfűzni méltóztatott, hogy meghagyta a bécsi apostoli pronuntius Úr Ő Eminentiájának, hogy a dolgok szükségessége és alkalmassága szerint Méltóságodnak a szükséges felhatalmazásokat megadhassa.

Midőn ezeket Méltóságodnak jelzem, hasonló nagyrabecsüléssel vagyok Méltóságodnak

készséges híve
Gasparri P. Kardinális s. k.

In fidem versionis authenticae Bpest, 1916. X. 1.

Gusztavus Carolus m. p.,
episcopus.

Apró fakeresztek.*)

Budapest, szeptember 26.

Fenségesen komor jelenet a főrendiházban. Erdély katolikus püspöke nyolcezer apró lelket, nyolcezer kicsiny magyart kér számon attól a láthatatlan szellemtől, amely Erdély koldusbotra juttatásában a legfőbb szerepet játszott. A szelidlelkű főpap nem vádol senkit. Nem azért, mert a felelősségmögötti bujkálás miatt az igazi károkozót úgy sem tudná pellengérré állítani, hanem mert egyházának tanítása szerint „Istené a bosszú” s a lelkiismeret vádoló szava nagyobb büntetés lesz a magyarság gyilkosain, minden emberi gáncsnál, vagy felelősségrevonásnál.

A megidézett lelkiismeret tényleg megmozdult. Különböféle cáfolatok jelentek meg, nagyrészt filius ante patrem, mert hiszen még a menekültek összeírása sem nyert befejezést s így ezidőszent senki nem tudhatja, hogy a vad, fejvesztett futás közben, kicsik és nagyok közül hányan vesztették életüket. Az erdélyi tömegsírok apró fakeresztei majd csak a háború után kezdenek beszélni, ha ugyan minden kicsiny halottnak jutott ebből a megtiszteltetésből és nem alusszák alig megkezdett életük befejező álmát többedmagukkal, mint a segesvári második csatatéren tömegsírokban.

A menekülés szomorú és veszedelmes dolog egészséges, felnőtt emberekre nézve is. Életerős férfiakat láttunk nyolcnapos, nyitott kocsiban történt utazás után megtörtén, betegen, halálos fáradtan a fővárosba érkezni. Életerős asszonyok kisírt szeménél beszédesebb volt ruhájuk, amely csak úgy lötyögött lesóványodott tagjaikon. De mi ez a szenvedés ahhoz képest, amit az egy-két éves gyermekeknek kellett kiállaniuk a menekülés kálvária útján? Hídeg éjszakában a takaró nélkül, egy szál ruhában menekült gyermekekre a meghülés súlyos nyavalyája leselkedik. Gyakran 24 óráig tartó koplálás után mohón fogyasztott nehéz étel a magyar gyermekhalandóság legerősebb okozóját, a heveny gyomorhajok özönét zúditja rájuk. A különböző falvakból összeverődött lakosság, egészséges és beteg gyermeket egyaránt magával hozott s így a fertőző betegségek leghatalmasabb orvosáról, az elkülönítés-

*) A „Gazdaságvétség”-ből vettük át e közérdekű cikket.

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák,
zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

HÁBORU OLÁHORSZÁGGAL.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

1916. október 1.

Keleti harctér. *Róman harcvaonal:* Petrozsénytól nyugatra román előtöréseket visszavertük. Bajor csapatokból álló átkaroló oszlop nagy kerülővel négy nappal ezelőtt az ellenség hátában elzárta a Vöröstorony-szoroson átvezető utat. Az ellenség minden arra irányuló kísérlete, hogy az utat újból megnyissa, hiábavaló maradt. Egy-idejűleg nyugatról, északról, keletről osztrák, magyar és német oszlopok előrenyomultak a Nagyszebentől délre harcoló román hadosztályok ellen. Az ellenség kétségbeesetten védekezett; a küzdelem rendkívül véres volt. A román csapatkötelékek roncsai, minden járművel használható uttól elvágyva, a fogarasi hegységbe menekültek. A foglyok száma óráról-órára növekszik. A zsákmány igen nagy, mivel az ellenség összes járműveit, amennyiben meg nem semmisítheti, otthagyni kénytelen.

A románok az erdélyi keleti arcvonalunk ellen tegnapelőtt újból megkezdett offenzívájára a Nagyszeben körüli harcok kimenetelén már nem változtathatót. Bár Fogarastól északra és Székelyudvarhelynél előretolt csoportjainknak vissza is kellett húzódnia a főerőkre, másrészt Hégentől délre német csapatok ellentámadása 11 román tisztet és 591 főnyi legénységet, valamint 3 géppuskát juttatott kezünkbe.

Szeptember 29-én egy császári és királyi monitor-osztály, megerősítve egy Vedette-csoporttal, egy felfegyverezett gőzhajóval és a Weichsel nevű német motoros naszáddal, megtámadta a románok corábiai kikötőjét. Az ellenséges védeberendezések leküzdése után hajóink beha-

nyaira nem törődünk, hogy még statisztikánk sincs róla, hogy milyen a merő gazdasági és ipari, a falusi és városi újonckatonai alkalmasságának aránya. Erről a német birodalmi gyűlés minden évben jelentést kap, nálunk 1886 óta még az ellenzék sem érdeklődött iránta, holott ez némi útmutatást adhat volna arra nézve is, hogy a magyarság katonai alkalmassága milyen erőt képvisel a monarchiában.

De menjünk egy lépéssel tovább. Tudjuk azt, hogy különösen a kisgazdacsaládoknál nagy a gyermekéledés. Mióta sürgeti a Gazdaszövetség a telepítés ügyét, mindhiába? A magyar faj szaporodásának erje a legtermészetesebb eszközére pénz soha nem volt, még a költségvetésbe beállított tíz millió koronát is törölték, holott ugyanakkor az ausztráliai és marokkói hajójáratokra öt millió új szubvenciót adtak a profitraéhes hajózárszágoknak. Az egyedüli intézkedés, amely a falusi népesség gyarapításának gazdasági alapjait megerősíteni hivatott, a cselédlakásügy rendezése és a munkásházak építésének állami támogatása volt. Ezzel szemben azonban jóformán semmi sem történt a mezőgazdasági termelés intenzitásának emelésére s az a nagyarányú kezdeményezés is, ami pár évvel ezelőtt a kertészeti termelésben megindult s ami a kisgazda-családok ezreinek, sőt százezreinek adhatott volna módot és alkalmat gyermeknevelésre, rövid-

toltak a belső kikötő-medencébe, megsemmisítették a pályaudvart, a katonai kikötőberendezéseket, a mult évben Corabiába menekült orosz felfegyverzett gőzösöket, aknajaró-műveket és uszályhajókat és végül visszavitték a flotillatelep helyére kilenc, a kikötőben visszatartott osztrák és magyar uszályhajót. Veszteségünk nem volt.

1916. október 2.

Keleti harctér. *Róman harcvaonal:* Petrozsénytól nyugatra a románok előtörései tegnap is meghiúsultak. A Vöröstorony-szorostól délre Caneninél is nagy veszteségeik mellett vertük vissza a román osztrákokat. Fogarastól északnyugatra a román előretörés elakadt. Székelyudvarhelytől nyugatra és északnyugatra az ellenség továbbra is nyomást gyakorol előretolt csapatainkra.

A nagyszebeni harctérről tegnap délelőttig több mint 3000 foglyot, 18 ágyut, egy repülőgépcarnokot, két repülőgépet, 10 mozdonyt, 300 löszrel megrakott vasuti kocsi, több mint 200 löszerkocsit, 70 gépkocsit és 200 megrakott podgyászokcsit, egy kórházvonatot és tömördek egyéb hadiszert szállítottunk be. A német csapatoknak Hégentől délre tegnapelőtt intézett támadásainál az ellenség nyolc ágyut veszített.

1916. október 3.

Keleti harctér. *Róman harcvaonal* Orsova szakaszában csapataink az ellenségtől néhány magaslatot elragadtak. Petrozsénytól nyugatra elfoglaltuk az Obozora-magaslatot. A románok ellentámadásait visszaverték.

A Nagyiküllő mentén előcsapatainknak Székelykereszturból ki kellett vonulniok.

ról, szó sem lehetett. A gyermekek számai kaptak így fertőző betegséget és bár a hivatalos körök ma ígérkeznek azt a kardinalis hibát elkerülni, amely a felvidéki megyék kiűrtése alkalmával száz és száz alföldi gyermek halálát okozta, hogy t. i. orvosiilag meg nem vizsgált menekülő gyermekekkel a vörhenyt és más fertőző betegségeket becipelték az alföldi vendégszerető magyar házakba, kétségtelen, hogy orvosi kezelés híján a menekülő gyermekek számai szerezték meg a halál csíráját. A jövő kérdése még, vajjon a Nagyváradon felállított járványkórház elegendő lesz-e a baj leküzdésére. Mindenesetre sürgősen szükséges, hogy a hivatalos körök ne elégedjenek meg annak a száz árva gyermeknek a megmentésével, akik a székelyföldi családoknál elhelyezve voltak, hanem gondoljanak azokkal a menekülő székely gyermekekkel is, akiknek élete ép oly érték az államra nézve, mint az elhelyezett árva gyermekeké.

Mert hihetetlenül rosszul állunk gyermekek dolgában. A statisztikai kimutatások szerint a magyarság vére kettős fronton folyik. Kint a csatatéren és bent az országban. A születések száma jócskán alatta marad a halálozási arányszámnak s ebben nagyrésze van a gyermekhalandóságnak, amely minálunk békeidőben is elijesztően nagy, úgy hogy ha egy új Herodes egy-egy vidék gyermekeit lemezárólatná, akkor is nyugodt lélekkel mondhatná el, semmivel sem léptem túl a rendes halálozási arányszámot. Különösen falun, amely pedig külföldi és belföldi tapasztalás szerint a gyermekéledés melegágya, nincs orvos, nincs gyógyszerár, nincs segítség a szegényebb sorsú anyák és kisgyermekek számára. Csoda-e, ha az összes halálozásoknak 90%-a az öt éven aluli gyermekekre esik?

Ezen a szomorú tényen sürgősen változtatni kell. A gyermekvédelem sohasem lehet olyan drága, hogy jövedelmező, a legjövendelműző befektetés ne lenne az állam és társadalom számára. A világháború legfontosabb tanulsága az a köztudat, hogy az országot nem a pénzeszákó, nem a kivétel és a behozatal fényes mérlege, hanem csakis a lakosságnak ellenállóképessége képes megoltalmazni kint a harctéren és bent a termelésben. Ha nálunk oly rettenetes pazarlás nem folyt volna a háború előtt az emberi munkaerővel, ha az apró fakeresztek százezrei nem sorakoztak volna egymás mellé, ha külföldi és belföldi ügynökök együttes munkája egész hadtesteket nem liferált volna Amerikába, hogy ott most miellennünk municiót gyártsanak, bizony másképen állnánk a harctéren is.

A magyar közgazdasági politika alfaája és omegája az volt, teremtsünk, ha kell mesterséges úton, rengeteg eladósodás árán is városokat és gyárat. A városi lakosság gyarapodását s a mezőgazdasági népesség stagnálását minden népszámlálás után örömmel üdvözöltük s arra nem gondolt senki, hogy a külföldi tapasztalatok szerint a népszaporodás fordított arányban áll az iparosodással. Arra nem gondoltak, hogy a városban született és nevelkedett gyermekek csenevészebbek és így a nemzeti védelem számára kevesebb katonát állítanak ki. Ezzel a kérdéssel

sen lekerült a napirendről. De alapjában véve a városi gyermekekkel sem törődtek többet nálunk. Csak orvosról és gyógyszerházzal gondoskodtak, de már a gyermekmunka szabályozása, különösen pedig a lakáskérdés majdnem teljesen figyelmen kívül maradt. A főváros tessék-lássék épített ugyan néhány cifra városi házat, amelyben protekciós városi családok olcsó elhelyezést kaptak, de arra, hogy valaki torkonragadja a telekspekulációt és ezzel a lakásuzsorát is, hogy tisztességes, olcsó és jó közlekedést teremtsen, amely lehetővé teszi, hogy félóra alatt 20-30 kilométeres körzetből bejusson a munkás és a kishivatalnok a város szívébe, senki nem gondolt. Az összes nagyobb városok között legszégysenteljesebb közlekedési viszonyai Budapestnek vannak. Ez a támasza és talpköve a lakásuzsorának, az ágyrajáró rendszernek, a gyermekhalandóságnak és a tuberkulózisnak.

Az apró fakeresztek nagyüzemű gyártása tehát nem a román betöréssel kezdődött ebben az országban. E szomorú tényben csak kicsúcsosodott és szemléltetővé vált az a politika, amely a gyermekek tömegsírjához vezet. Csak a háború okozta emberpusztulás közepette vált érzékelhetővé ez a nemzetgyilkolás, amelyhez, mint állandó jelenségnek, mindenkinek a szeme ügyet hozzászólt már, mintahogy a harctéri orvos elfásul a sok szétroncsolt em-

beri test látásán. Talán éppen az isteni Gondviselés ujjmutatása volt ez a tömeges gyermekáldozat, hogy észretérítve közömbössé vált társadalmunkat és a felelősség tudatát minden egyes lelkébe beoltsa, a nemzet életeterejének pazarlásával szemben. De a belátás magában nem elégséges, itt nem vádemelésre, nem mentegőtödzésre, nem trázisra, hanem tettekre van szükség. A társadalmat csak akkor mentesíti lelkiismerete az erdélyi gyermekpusztulásban való bűnrészessége alól, ha ezekenél a szerencsétlen földönfutó gyermekeknel azonnal megkezdi a mentés munkáját, amely a háború után kell, hogy állandósuljon és Magyarországon minden vidékének kicsiny gyermekeire kiterjedjen.

A fővárosban megindult már a menekültek gyermekeinek felségélyezése, téli gunyával, lábbelivel való ellátása. De mi van a falura menekült székely gyermekekkel? Megint csak a szemnek dolgozunk, megint csak az újságok kirakatai számára teljesítjük hazafias kötelességünket? Mozduljon meg végre minden illetékes tényező, a hatóságok épügy, mint a társadalom. Induljon meg egy nagyobb arányú gyűjtőakció, amely határozott irányt vesz a gyermekek felruházása, legszükségesebb téli holmival leendő ellátása érdekében. A gazdakörök és szövetkezetek az első kárpáti hadjárat idejében több száz kocsi párnát, ruhaneműt, ételnevet stb. adakoztak. Tudjuk nagyon jól, hogy fogytával van ma minden. Életemben épügy nem dúskálnak a falusi háztartások, mint ruhaneműben, de talán mégis akad egy-egy viselt ruhácska, egy-egy félre dobott cipőcske, amit helyesen szervezett gyűjtőakció eljuttathat oda, ahol arra a legnagyobb és legsürgősebb szükség lesz.

Számokkal nem dobálódzunk, mert akinek a lelkét egyetlen fakeszert is terheli, annak ép úgy nem lesz nyugadalma, mint akinek képzelete előtt egész hadsereg sorakozik ebből a szomorú emlékfárból, de viszont, aki egyetlen ilyen apró kereszt ácsolójának a kezéből kivieszi a szerszámot és csak egyetlenegy menekült gyermeket is megment az éhínségtől, vagy a tél fagyától, éppen annyit cselekszik, mintha Magyarország szentelt földjéből ezer apró fejtát húzott volna ki. A társadalmi erők egyesítése az erdélyi menekült gyermekek védelmére, lelkiismeretbeli kötelessége minden magyar embernek, mert a mai vészterhes időkben a legnagyobb és legsürgősebb szolgáltatás a nemzet és különösen a magyar faj jövője érdekében.

H I R E K.

— **Menekült papok.** II. Bocskor Ferenc Hajdunánás. (Menekültekkel.) Bagoly Mihály esp. Békés-Gyula, Dr. Bilinszky Lajos N.-várad, lat. szert. papnö., Barta Ferenc Rákosszentmihály Remény-u. 1., Dr. Csáki Benjamin Pankota, utóbb innen is távozott, Csabi Gyula József Bpest, VIII. gr. Haller u. 50. fsz. 5., Csató János Székesfehérvár, Csató Ferenc csendőrezredesnél, Csapak Lajos dr. Makó Kürt-u. 8. Csanád-m., Dobordán Károly esp. Nagytétény Ó-utca 28. Pest m., Fekete János hitoktató Bpest VII. Damjanich u. 50, Fábrián J. s. lelkész Ecséd,

Fejér Endre M-Sámsond Marostorda m. Fazakas István A kassaiegyh-m-beküldetett Győri Imre hitoktató Bpest VII Damjanich u. 50, Dr. Gyárfás Tihamér Besztercebánya Hollari Nándornél súlyos beteg, Görög Ioachim Bpest I. Mozdony u. 21. II. 16, Hortáver Victor Békés gyula, Hadnagy János Ipolytölgyesre küldetett s. lelkésznek, Jaros Béla Jác Nyitra m, Kovács Gergely Pankota Arad m. plebánia, Kovács János Losonc Farkas u. 8. Nógrád m., Kádár József Hajdunánás Menekültekkel, Kassay Lajos Rózsaszentmárton Heves m., Karácsi József Debrecen Varga u. 2. Keserő András Debrecen Varga u. 2, Dr. Lukács József s. lelkész lett Kékkön Nográd m., Medgyesi János s, lett N. Perkátán Fehér m., Merza István házipap Poroskán Trencsén m. Hohenlohe hgnél. Márkos Endre Mikes püspök urhoz utazott, Mészáros József Nyirbátor Pécsi ut 7 Szabolcs m., Német N.-várad, Lipót u. 4. Páll Dénes Kevernics Csanád m., Péntes László Znióvárjárja küldetett házi lelkésznek, Petres Kálmán Debrecen Varga u. 2. A kassaiegyh. m. küldetett, Dr. Péterfy Lőrinc M. Berény Békés m., Dr. Liszka ügyvédnél, Rácz József Batonya Csanád m., Rónay, Aurél Péczel Pest m. Pekári u. Villa Nr. 20., Rápolti Ferenc Szászfenes Kolozs m., Stenczel Lajos hitoktató Bpest I. Kruspér u. 4. Székely János Ötvös házipap gr. Széchenyi Pálnél, Dr. Szekeres József Debrecen Hatvan utcai kertek Gohér u. 40, Truppel Győző Szentos Csongrád m. Tódor József ij. Debrecen Rákocyp u. 57. Egerbe fog küldetni, Tamás István Bpest Lövőház u. 13, Veress Ernő Nagyszombatba küldetett káplánnak, Vákár József Debrecen, Benke János Szászfenes, Biró Ferenc Bpest, Közp. papnö. katona pap lesz, László Imre katonapap, jelölt, Imre Károly Kolozsvár Ferenc j. u. 66. Tankó Antal Vésztő Bihar m., Dombó Lajos Budapest VI. Eötvös u. 27. Fülöp János ij. Garamszentbenedek, Kiss János Tápio-Szele Pest m. menekültekkel Kedves Péter Tápio-Szele Pest m. menekültekkel, Oláh Károly Tápio-Szele Pest m. menekültekkel, Fülöp János id. Marosvásárhely Szentgyörgy u. 12, Pap Gyula Marosvásárhely Szentgyörgy u. 12. Barabás Márton Bpest. Közp. papnö. Fekete Imre Kaba-Hajdu m.

— **A Katolikus Karitászháborús jótékonykodása.** A M. K. jelenti: A Katolikus Karitászháborús Rott Nándor prelátnak kanonok elnöklésével ülést tartott, amelyen Sipos István beszámolt a Karitásznak az elmúlt két évben végzett hadi jótékonykodásáról. A Karitászháborús és áldozatos munkáját a következő főbb adatok világítják meg: Hadbavonultak meleg ruhájára és hozzávalóira 20.815 korona 69 fillér, beteg katonák számára szükséges tárgyakra és a katonák karácsonyi megajándékozására 16.354 kor. 33 fillért, hadbavonultak gyermekeinek napközi otthonokban való ételmezésére 50.699 kor. 65 fillért, fölruházásukra 7.504 kor. 40 fillért, egyesek segítésére pedig 1686 kor. 30 fillért fordított. Hadba vonult feleségeinek varási munkadíjra kifizetett 201.500 kor. 92 fillért, kórházaknak pedig 102.092 kor. 17 fillér értékben, ágy és fehéremű és más egyéb ruhaneműt adott. A szegényebb néposztálynak 1915. októbertől 1916. ápriliséig 359.625 kiló élelmiszert (burgonya,

bab, zöldség, hagyma, alma stb.) juttatott. Napközi otthonában a háború kezdete óta állandóan 300 gyermeket ételmez. Foglalkoztatóiban átlag 500 asszony keresi meg kenyereit. Az erdélyi menekültek segítése nagy arányban folyamatban van. Az ülés résztvevői köszönetet mondtak a vezetőségnek fáradhatatlan munkásságáért.

— **Tanév megkezdése a gyulafehérvári rk. főgimnáziumban.** Az intézet igazgatósága a távollevő szülőkkel és tanulókkal ezuton is tudatja, hogy az erdélyi róm. kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumában a rendes tanítás november hó 3-án fog megkezdődni. Ezen határideig bármikor lehet beiratkozni az igazgatóságnál. A Gyulafehérvárra való utazáshoz arcképes rendőrhatalmasi igazolványra és katonai engedélyre van szükség, ezt igyekezni kell idején megszerezni a katonai főparancsnokságtól Táborig posta 170.

A finevelőintézet növendékeinek megjelenési ideje november hó 1 és 2 napja.

— **Aprópénz hiány.** A szétvágott és összeragasztott 2 koronás papír pénz csodálatos vándorlásokat visz végbe. Láttunk már olyan két koronás papírpénzt, mely 4 különböző rosszaságú darabból volt összeragasztva. És ez ellen hogy segít ami kormányunknak minden eshetőségre kész figyelme? Úgy, hogy megfenyegeti a közönséget a papiros egy koronással, ha ezután is elrejtve tartja az egy koronás ezüst pénzt. Hát a sok kormányzati baklövés között ez a már nem is olyan nagy, de mégis jellemző, hogy a kormány a bank utján 1 koronás papírpénzekkel fenyeget. Ezt régen meg kellett volna csinálni.

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT

CSECEMŐK
gyermekes és lábadozóknak legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.

Próbadozt és tanulságos orvosi könyveket a gyermek nevelésről teljesen díjlanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság Wien I., Biberstrasse 18 e

LEGUJABB.

Keleti hadszíntér.

1916. október 7.

Román harc vonal: A petrosényi hegyység nyugati szélének megerősített állásában Falkenheyn csapatai teljesen megrérték az ellenséget, 28 táborig és 13 gyalogsági ágyu, 2 tiszte és 220 főnyi legénységet elfogtunk.

Homorod területén és Magyarostól keletre is kedvezően halad előre támadásunk, melynek folyamán 2 tiszte és 202 főnyi legénységet elfogtunk.

A görögény-szakaszon kivetük a románokat Libánfalvától délnyugatra levő állásaikból.

— **Vasuti igazolványok.** Jó és üdvös, hogy mindenütt rend legyen, mi is azt kívánjuk. De első sorban a rendelkezésekben is egy kis rendet kérünk. Mert az még nem rend, ha a kormány a menekülteket egyszer Hajdu megyébe, onnan meg Moson megyébe, onnan ismét Sopron megyébe dirigálja. Az sem rend, hogy a szegény menekültek, kik eddig gyalogszerrel, vagy ökor szekéren értek Csikből Alsófehérmegyébe, most miután kénytelenek vol-

tak eladni állataikat, még csak vasuton sem utazhatnak, mivel nincs igazolványuk. A vasutasok kéri a katonai igazolványt, a katonai hatóság előbb kéri a községi előljáróság bizonyítványát, de a községi előljáróság épen 300 kilométer távolságban van szegény menekülttől. Hát hogyan kapjon a szegény menekült igazolványt? És mégis az a parancs, hogy tovább kell mennie!!

Szám: 794—1916. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102., §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1915. évi 1870/3 számú végzése következtében Dr. Müller Jenő ügyvéd által képviselt Nagyenyedi Kiszegítő takarékpénztár r. t. javára, adós ellen 21450 K. s. jár. erejéig 1916. évi július hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 3020 koronára becsült következő ingóságok u. m.: 3 szekér széna, 3 sertés, 1 tehén stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1916-ik évi P. K. 1700 2 számú végzése folytán 21450 Kor. tőkekövetelés, 42900 kor. 1913. évi október hó 8. napjától járó 7% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 1089 K. 29 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Borosbenedek községben adós lakásán leendő megtartására 1916. évi október hó 13-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsárán alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságok mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik

Kelt Nagyenyed, 1916. évi szept. hó 16-ik napján.

Schottl J. Lajos
kir. bírósági végrehajtó.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN, Alapított 1838. GUÁR:
VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

A főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlja raktárát következő nyomtatványok- és cikkekben:

Januári Relációk.

- I. sz. Reláció Apographa et tabellaris conspectus Matricularum. rsz. 365.
- II. sz. Reláció: Kegyescéli adományok. rsz. 366.
- II. sz. Reláció: U. e. z. esp. részére. rsz. 367.
- III. sz. Reláció. Az elmúlt évben tett új alapítványokról rsz. 368.
- IV. sz. Reláció. Az elmúlt évben szerzett új ingatlanokról. rsz. 369.

Februári Relációk:

- V. Reláció. Ehez tartoznak:
 1. Pénztári napló, küli, rsz. 370, ive 6f. ugyanaz belv. rsz. 370b. ive 6f.
 2. Rovatos kimutatás az egyház jóvelmező alapítókéiről küli- és belv. rsz. 371 k. és 371 b. ive 8f.
 3. Leitár, küli- és belv. rsz. 372, 372b. 8f.
 4. Kimutatás az év végén vagyoni állapotról küli- és belv. rsz. 374-b. 10f.
- VI. Reláció. Nyugdíjalap, kiszegítőalap részére szóló befizetések, rsz. 375 6f. (Csak esperesek részére.)

Márciusban Reláció nincsen előírva.

Áprilisi Reláció.

- VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakorlatokról szóló jelentés. rsz. 376. 6f. (Csak esperesek részére.)

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

- VIII. Reláció: Első áldozásról s a húsvéti időben végzett gyónásokról szóló kimutatás. Rsz. 377.
- VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378.
- IX. Reláció: Tavaszai koronagyűlés jegyzőkönyve. rsz. 379. (Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

- X. Reláció: Iskol. szoló jelentés. rsz. 380.
- X. Reláció (B. I.): Függyerm. isk. kimut. Esperesek részére. rsz. 408.
- X. Reláció (B. II.) Leánygyerm. isk. kimut. Esp. r. rsz. 409.
- XI. Reláció: Hitoktat. szoló jel. rsz. 381.
- XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.

Augusztusi Reláció.

- XII. Reláció: Kath. egyesületekről szóló jelentés. rsz. 383.
- XII. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 384.

Szeptemberi Reláció.

- XIII. Reláció: Plebániái schematismusi adatok. rsz. 385.
- XIV. Reláció: Szerzetesházak schem. adatok. (Csak háziönökök r. rsz. 386.

Novemberi Reláció.

- XV. Reláció: Őszi koronagyűlés jzkv. Csak esperesek r. rsz. 387.

Decemberi Reláció.

- XVI. Reláció: Főesperesi látogatásról szóló jelentés. (Csak esp. r. rsz. 388. Minden egyes Reláció nyomtatvány ára rendes viszonyok között 6 fillér, most azonban, a papir, nyersanyag és munka-

bér emelése folytán 8 fillérre kellett emelnünk.

Különbéle egyházi nyomtatványok:

- Matricula Baptisatorum. Bel és külv. rsz. 389 b. és 389 k.
- Matricula Confirmandi. rsz. 390
- Matricula Copulatorum. rsz. 391.
- Eljegyzési anyakönyv. (Liber Sponsalium.) (Magyar ny.) rsz. 392.
- Matricula Conversorum. rsz. 393.
- Matricula Apostatorum. rsz. 394.
- Matricula Defunctorum. rsz. 395.
- Matricula Mixta Matrimonialia. rsz. 396.
- A csupán polgári házasságot kötötték anyakönyve. rsz. 397.
- Ügyviteli napló. 1 old. 10 tétel.) rsz. 398.
- Fennti nyomtatványoknak ive 12 fillér.
- Extractum Baptisat. drb. 6 fill. rsz. 399.
- Extr. Copulatorum. drb. 6 fill. rsz. 400.
- Extr. Defunctorum. drb. 6 fill. rsz. 402.
- Bérmási lap. 100. drb. 1.60 f. rsz. 402.
- Hirdetési bizonyítvány. drb. 2 f. rsz. 403.
- Idegen jegyesekről szóló értesítvény. drbja. 2 fillér. rsz. 404.
- Kötelezvény. (Kisebb tőkéről.) (3 f.) 405.
- Kötelezvény. (Bekebelezésre.) (3 f.) 406.
- Szt. mise után végzendő ima. (10 f.) 407.
- Háziáldás, a ház és családnak Jakob apostol szerint való lelki megáldás. 38×51 cm. nagyságú tablau, a Fájdmás Szűz és sok Szentek képeivel ellátva. Fekete nyomásban. (Színezve 2 kor.-val drágább.) ára: példányonként 60 f.
- Pecsétnyomó rézből, 4—6 kor.

Kaphatók: a Püsp. Lyç. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.